

ΜΕΡΙΚΕΣ ΣΚΕΨΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΣΤΗΝ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Η διαδικασία πρόσβασης στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση δεν θα πρέπει να μονοπωλήσει τις συζητήσεις εκπαιδευτικών και Υπουργείου Παιδείας και δεν θα πρέπει να καταστεί το κυρίαρχο ζήτημα της οποιας μεταρρύθμισης επιχειρηθεί στο εκπαιδευτικό ζήτημα. Είναι γνωστές σε όλους οι παθογένειες του εκπαιδευτικού συστήματος συνολικά καθώς και η μερική ή ολική απαξίωση του Λυκείου, ωστόσο δεν θα πρέπει να αναζητηθούν λύσεις αποκλειστικά στην αλλαγή της διαδικασίας πρόσβασης στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση ξεχνώντας τα υπόλοιπα ζητήματα που αφορούν στην εκπαίδευση σε όλες της τις βαθμίδες. Θεωρώ αυτονόητο ότι δεν θα βελτιωθεί το εκπαιδευτικό σύστημα εάν αλλάξει μόνο η διαδικασία πρόσβασης στα ΑΕΙ. Ωστόσο, είναι γεγονός ότι το υπάρχον σύστημα πρόσβασης απαιτεί αλλαγές, οι οποίες όμως θα πρέπει να γίνουν με παράλληλες αλλαγές στο θεσμικό πλαίσιο της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης (και όχι μόνο στο πλαίσιο της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, όπως αφήνει να εννοηθεί το Υπουργείο) με σημαντική ενίσχυση της αυτονομίας των Α.Ε.Ι. Σε κάθε περίπτωση, κάθε συζήτηση είναι χρήσιμη, αρκεί οι απόψεις που θα διατυπωθούν να μην μπουν κατ' ευθείαν σε κάποιο συρτάρι, εν όψει προειλημμένων αποφάσεων, αλλά να συζητηθούν στα πλαίσια ενός διαλόγου ανοικτού σε κάθε ενδιαφερόμενο.

Το κείμενο που ακολουθεί περιέχει σκέψεις που μπορούν να βοηθήσουν ώστε εάν το Τμήμα μας θεωρεί ότι ανταποκρινόμενο στην πρόσκληση του Αντιπρύτανη, πρέπει να καταλήξει σε συγκεκριμένες προτάσεις εν όψει του διαλόγου που ξεκίνησε να διατυπώσει την άποψή του. Φυσικά η πρόταση του Τμήματος μπορεί να περιλαμβάνει μόνο γενικές κατευθύνσεις και όχι όλες τις λεπτομέρειες που αναφέρονται στη συνέχεια.

1. Αλλαγή της φιλοσοφίας πρόσβασης στα Α.Ε.Ι.

Σε ό,τι αφορά στην διαδικασία πρόσβασης στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, θεωρούμε ότι η πρόσβαση θα πρέπει να μπορεί να γίνεται σε **Τμήματα** ή **Σχολές**, ανάλογα με τις αποφάσεις των ΑΕΙ της χώρας που θα εγκριθούν από **Συμβούλιο Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης**¹. Υπενθυμίζεται ότι στην Σχολή Θετικών και Τεχνολογικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Κρήτης, έχει καιρό τώρα ξεκινήσει μια εσωτερική συζήτηση σχετικά με το ενδεχόμενο να προτείνουμε να δεχόμαστε φοιτητές ως Σχολή και όχι σε κάθε Τμήμα χωριστά. Η βασική ιδέα είναι ότι αφού οι φοιτητές διδαχθούν ένα κύκλο γενικών μαθημάτων που θα περιλαμβάνει τόσο υποχρεωτικά όσο και μαθήματα επιλογής για ένα ή δύο χρόνια (συζητήσιμο), θα μπορούν να επιλέξουν το Τμήμα στο οποίο θα συνεχίσουν τις σπουδές τους. Η εισαγωγή σε Σχολές μπορεί να γίνει σε Πανεπιστήμια που χωροταξικά έχουν αυτή την δυνατότητα (όλα τα Τμήματα μιας Σχολής συγκεντρωμένα στην ίδια πόλη). Στην περίπτωση που υιοθετηθεί το σύστημα αυτό, η αποδοχή ή μη των φοιτητών από το Τμήμα επιλογής τους θα βασίζεται στην επίδοσή τους στον πρώτο κύκλο σπουδών με βάση κριτήρια που θα τεθούν από τα Τμήματα και θα εγκριθούν από την Σχολή και Σύγκλητο του

¹ Όπου αναφέρεται στο παρόν κείμενο «Συμβούλιο Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης» νοείται θεσμοθετημένο όργανο που δεν θα είναι το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.

Πανεπιστημίου που θα έχει επιλέξει να εφαρμόσει το εν λόγω σύστημα. Κατά την γνώμη μου, τα Τμήματα θα πρέπει να μπορούν να καθορίζουν μέγιστο αριθμό φοιτητών που είναι δυνατόν να δεχθούν, αρκεί το σύνολο των διαθέσιμων θέσεων από όλα τα Τμήματα να είναι τουλάχιστον ίσο με εκείνο των εισακτέων στην Σχολή. Οι φοιτητές θα έχουν την δυνατότητα να ζητήσουν την συνέχιση των σπουδών τους σε εναλλακτικά Τμήματα με σειρά προτεραιότητας και να φοιτήσουν σε αυτό που θα επιλεγούν τελικά, ή να προσπαθήσουν ξανά βελτιώνοντας την βαθμολογία τους.

Η πρόσβαση σε Σχολή αντί για Τμήμα έχει το πλεονέκτημα ότι ο φοιτητής μπορεί να πάρει από την αρχή μαθήματα από διάφορες περιοχές της Επιστήμης που θα έχει επιλέξει και να επαναπροσδιορίσει την επιλογή του ως προς το Πτυχίο που θα πάρει ανάλογα με την εμπειρία που θα αποκτήσει διδασκόμενος τα μαθήματα του πρώτου κύκλου. Τα Τμήματα με την σειρά τους θα έχουν κατά τεκμήριο συνειδητοποιημένους φοιτητές να εκπαιδεύσουν. Φυσικά, ο περιορισμός των διαθέσιμων θέσεων ανά Τμήμα θα αφήνει ενδεχομένως σε Τμήματα υψηλής ζήτησης κάποιους παραπονεμένους, αλλά το πρόβλημα αυτό δεν λύνεται έτσι κι αλλιώς.

Εάν λοιπόν υιοθετηθεί σύστημα φοίτησης αυτής της μορφής θα πρέπει να γίνουν ριζικές θεσμικές αλλαγές στα ΑΕΙ με τροποποίηση του Νόμου Πλαίσιο και των εσωτερικών κανονισμών των ΑΕΙ ώστε να ρυθμιστούν τα επί μέρους ζητήματα που ανακύπτουν.

2. Διαδικασία επιλογής φοιτητών για την Τριτοβάθμια Εκπαίδευση

Η αρχική πρόσβαση στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση (σε Τμήμα ή Σχολή) θα πρέπει να βασίζεται σε εξετάσεις Πανελλαδικού χαρακτήρα που θα διοργανώνονται από **Ανεξάρτητη Αρχή** που θα απαρτίζεται από πανεπιστημιακούς καθηγητές. Ο αριθμός των εξετάσεων στις οποίες θα μπορεί να συμμετέχει ο υποψήφιος φοιτητής είναι ένα θέμα υπό συζήτηση. Με το υπάρχον σύστημα φαίνεται να είναι δύσκολο (και δαπανηρό) να οργανωθούν εξετάσεις δύο φορές τον χρόνο (π.χ. Μάιο και Ιούλιο) και ο υποψήφιος φοιτητής να κρατά την υψηλότερη βαθμολογία σε κάθε εξεταζόμενο μάθημα. Παραμένει ωστόσο το ζήτημα ανοικτό και ίσως αξίζει τον κόπο να εξετασθεί το ενδεχόμενο ριζικής αλλαγής του συστήματος εξετάσεων ώστε να προσεγγίζει το σύστημα GRE γεγονός που θα το καταστήσει πιο ευέλικτο. Στο συγκεκριμένο ζήτημα δεν έχω κάποια συγκεκριμένη άποψη. Σε κάθε περίπτωση, ο ενδιαφερόμενος υποψήφιος φοιτητής θα πρέπει να μπορεί να συμμετάσχει ξανά στις εξετάσεις αυτές όσες φορές το θελήσει σε επόμενα χρόνια αλλά στην περίπτωση αυτή θα πρέπει να δώσει ξανά όλα τα μαθήματα. Ο συνυπολογισμός του βαθμού του Λυκείου είναι ένα επίσης θέμα προς εξέταση.

Η πρόσβαση στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση θα πρέπει να γίνεται μία φορά το χρόνο (Αύγουστο) με βάση διαδικασία που θα περιγραφεί στη συνέχεια. Ως προς τα εξεταζόμενα μαθήματα, θα πρέπει να υπάρχουν διαφοροποιήσεις ανάλογα με την κατεύθυνση που θα επιλέξει ο υποψήφιος φοιτητής. Ο αριθμός των κατευθύνσεων και των μαθημάτων που θα πρέπει να εξετάζονται οι φοιτητές ανά κατεύθυνση θα πρέπει να καθορισθούν μετά από προτάσεις των Α.Ε.Ι. που θα εγκριθούν από το Συμβούλιο Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης. Προσωπικά προτείνω τον περιορισμό των μαθημάτων σε έξι (6) και την κατάργηση της διάκρισης σε μαθήματα Γενικής Παιδείας και Κατεύθυνσης. Ως παράδειγμα, η εισαγωγή σε Σχολές ή Τμήματα Θετικών Επιστημών θα μπορούσε να απαιτεί την εξέταση στα εξής μαθήματα :

Μαθηματικά, Φυσική, Χημεία, Πληροφορική, Έκθεση, Βιολογία. Η εισαγωγή σε Οικονομικές Σχολές θα μπορούσε να απαιτεί Μαθηματικά, Φυσική (ή Χημεία ή Βιολογία), Λογιστική, Πληροφορική, Οργάνωση Παραγωγής, Έκθεση. (Τα μαθήματα αναφέρονται ενδεικτικά και δεν αποτελούν συγκεκριμένη πρόταση). Επίσης, η οργάνωση των εξετάσεων να γίνει με τέτοιο τρόπο ώστε ο απόφοιτος μαθητής του Λυκείου να μπορεί εάν θέλει να δώσει περισσότερα από 6 μαθήματα ώστε να αυξήσει τις δυνατότητες που έχει να ζητήσει πρόσβαση σε τουλάχιστον δύο διαφορετικές κατευθύνσεις. Επίσης όλα τα μαθήματα θα πρέπει να είναι ενιαία για όλες τις κατευθύνσεις. Φυσικά η λογική αυτή εάν υιοθετηθεί θα πρέπει να συμπαρασύρει και το πρόγραμμα σπουδών του Λυκείου.

Το σημαντικό τώρα στο σημείο αυτό είναι ότι κάθε Τμήμα ή Σχολή θα πρέπει να μπορεί να καθορίζει ιδιαίτερα κριτήρια για την αποδοχή φοιτητών και ένα μέγιστο αριθμό φοιτητών που μπορεί να δεχθεί. Το Υπουργείο θα είναι υποχρεωμένο να δεχθεί τις προτάσεις των Τμημάτων θεσπίζοντας ενδεχομένως κάποια ρήτρα οικονομικής μορφής, εάν ένα Τμήμα (ή Σχολή) με βάση τα κριτήρια του δεχθεί τελικά **πολύ λιγότερους** φοιτητές από τον αρχικά καθορισθέντα αριθμό. Αυτό θα βοηθήσει στον εξορθολογισμό των κριτηρίων που θα θεσπίσουν τα Τμήματα ή οι Σχολές².

Ως παράδειγμα κριτηρίων θέτω δύο παραδείγματα :

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 1.

Υποθέτομε ότι υιοθετείται το σύστημα εισαγωγής σε Τμήματα :

Το Τμήμα Μαθηματικών του Πανεπιστημίου Κρήτης μπορεί να καθορίσει συντελεστές βαθμολογίας ως εξής

Μαθηματικά	1.5
Φυσική	1.2
Πληροφορική	1.2
Έκθεση	1.1
Βιολογία	1.0
Χημεία	1.0

και να απαιτεί (με άριστα το 140) τουλάχιστον 100 μονάδες, από τις οποίες τουλάχιστον 20 (με άριστα το 30) να προέρχονται από τα Μαθηματικά.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 2

Υποθέτομε ότι υιοθετείται το σύστημα πρόσβασης σε Σχολή.

Η Σχολή Θετικών και Τεχνολογικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Κρήτης μπορεί να καθορίσει συντελεστές βαθμολογίας ως εξής :

---

² Για παράδειγμα εάν ένα Τμήμα με βάση τα κριτήρια που έχει θέσει δεχθεί 10 φοιτητές αντί για 150 που έχει δηλώσει ότι μπορεί να εκπαιδεύσει θα πρέπει να δεχθεί κάποιες συνέπειες και ενδεχομένως να αλλάξει κριτήρια. Εκτιμάται πάντως ότι δεν θα υπάρξει σοβαρό πρόβλημα στα ΑΕΙ συνολικά μια και τα ΤΕΙ που παίρνουν έτσι κι αλλιώς λίγους φοιτητές δεν νομίζω ότι θα μπουν στην διαδικασία να περιορίσουν περισσότερο τους φοιτητές τους.

Μαθηματικά	1.0
Φυσική	1.0
Πληροφορική	1.0
Βιολογία	1.0
Χημεία	1.0
Έκθεση	1.0

και να απαιτεί τουλάχιστον 85 μονάδες με άριστα το 120, και σε κανένα από τα μαθήματα να μην υπάρχει βαθμολογία μικρότερη από 12 (με άριστα το 20).

Είναι αυτονόητο ότι στα πλαίσια της αυτοτέλειας των ΑΕΙ, όμοια ή ομοειδή Τμήματα ή Σχολές θα μπορούν να επιλέγουν διαφορετικά κριτήρια τα οποία θα πρέπει να γίνονται έγκαιρα γνωστά στους μαθητές του Λυκείου, και να μπορούν να αναπροσαρμόζονται κάθε χρόνο αρκεί να ανακοινώνονται έγκαιρα (στην αρχή της προηγούμενης ακαδημαϊκής χρονιάς) στους μαθητές. Έτσι ένα Τμήμα (ή Σχολή) να εμφανίζεται πιο αυστηρό ή πιο επιεικές ως προς κάποιο ομοειδές σε ότι αφορά τα κριτήρια αποδοχής φοιτητών.

Σε πρώτη ανάγνωση ίσως το σύστημα αυτό να φαίνεται περίπλοκο και ίσως να είναι έτσι τα πράγματα για τους μαθητές του Λυκείου. Όμως εάν υιοθετηθεί, οι μαθητές του Λυκείου θα αναγκαστούν να ψάξουν περισσότερο το πρόγραμμα σπουδών και τις απαιτήσεις κάθε ΑΕΙ πριν αποφασίσουν τι θα προτείνουν στο μηχανογραφικό τους. Με κατάλληλη οργάνωση το Υπουργείο Παιδείας άλλωστε μπορεί να περάσει έγκαιρα την πληροφορία στους υποψήφιους φοιτητές. Από πλευρά εξαγωγής των αποτελεσμάτων (σε Πανελλαδικό Επίπεδο) δεν υπάρχει πρόβλημα, αφού οι περιορισμοί θα εισαχθούν στο πρόγραμμα Η/Υ που διαχειρίζεται το σύστημα των εξετάσεων. Οι μαθητές θα παίρνουν έγκαιρα την βαθμολογία τους και θα μπορούν με βάση τους βαθμούς τους να συμπληρώνουν το μηχανογραφικό τους δελτίο όπως και τώρα.

Με το προτεινόμενο σύστημα εκτιμώ ότι θα περιορισθεί η φοίτηση σε Τμήματα ή Σχολές που δεν ανταποκρίνονται στις επιθυμίες ή τις ικανότητες των φοιτητών. Ιδιαίτερα μάλιστα εάν υιοθετηθεί το σύστημα εισαγωγής σε Σχολή, ο φοιτητής δεν θα δεσμεύεται από το πρώτο έτος να ακολουθήσει συγκεκριμένο Τμήμα, αλλά εφ' όσον κριθεί κατάλληλος για την Σχολή θα μπορεί στη συνέχεια να παρακολουθήσει το Τμήμα που τον ενδιαφέρει περισσότερο και ενδεχομένως να πάρει δεύτερο πτυχίο ακολουθώντας τα μαθήματα του δεύτερου κύκλου σε ένα άλλο Τμήμα. Οι λεπτομέρειες βέβαια της εφαρμογής ενός συστήματος όπως το προτεινόμενο αποτελούν αντικείμενο ιδιαίτερης μελέτης.

Μιχάλης Ταρουδάκης

Πρόεδρος Τμήματος Μαθηματικών
8 Φεβρουαρίου 2009